

Delrapport 1:2024

Nimmern 2024 - Uppföljning vandrarmussla, utbredning vattenpest och vattenmätningar. September 2024.

Drättingeviken med relativt grumligt vatten i september 2024.

Delrapport 1 från C-J Natur

Inom LOVA-projektet "Åtgärder övergödning Nimmern"

2024-09-17

C-J Natur

På uppdrag av Nimmerns FVOF

Statliga bidrag till lokala vattenvårdsprojekt (LOVA) är medfinansierare för genomförandet av detta projekt.

Carl-Johan Månsson, Biolog

Foton: C-J Natur (där inte annat anges).

www.cjnatur.com

Sammanfattning och sammantagen bedömning utifrån fältbesöket

Tyvärr kan det konstateras att den invasiva arten vandrarmussla nu finns runt hela Nimmern. Detta leder till oro för om den sprider sig ner till Åsunden och vidare nedströms i Stångån. Skyltar om invasiva arter bör sättas upp runt Nimmern.

Vattnet i sjön var grumligt och berikat med blågrönalger. Siktdjupet har minskat och det är troligt att den interna och externa belastningen varit stor under 2023-2024. Detta gör det angeläget att provta sedimenten framöver. Denna åtgärd bör vara prio 1.

pH-värdet visade sig vara ovanligt högt och beror troligen på sjöns försämrade status. Detta bör följas upp och kontrolleras framöver.

En våtmark vid Ekdalen bör inledas. Vid besöket som undertecknad gjorde syntes att det varit mycket dålig tillväxt av grödan i området och en våtmark skulle passa mycket bra i landskapet och fånga upp näring.

Vattenpesten i Nimmern är nu nästan borta, den gick som befarat i cykel om 6-7 år.

Reduktionsfiske bör genomföras 2024-2025 som en viktig del i underhållet av sjöns balans.

Nu när vattenpesten har försvunnit är det viktigt att följa upp vad som händer med makrofyt-samhället i sjön. Detta bör göras under 2025, på liknande sätt som 2022.

Det som skett i Nimmern, med alla svängningar i ekosystemet och upp-/nedgångar, bör ses som en viktig del i länets vattenuppföljning och ökad kunskap om övergödda sjöar.

Bakgrund

10 september 2024 genomförde C-J Natur provtagning i Nimmern som omfattade uppföljning vandrarmussla, vattenpest och mätning av syrehalter och siktdjup. Sämre förhållanden hade noterats i sjön 2024 med höga fosforhalter och ett allt sämre siktdjup. Vattennivån hade varit hög i sjön en stor del av året. Från vattenägare rapporterades mycket små fångster av fisk och kräftor under korta perioder, som kan vara en del i sjöns snabba växlingar till syrebrist i bottenvattnet. Troligen sker syrebrist flera gånger per år i sjön och C-J Natur har observerat musseldöd som berott på akut syrebrist. Siktdjupet har försämrats, under sommaren har det legat på runt 50-60 cm. Undersökningen var en del i projektupstarten för LOVA-projektet "Åtgärder övergödning Nimmern" som pågår 2024-2025. I samband med fältarbetet genomfördes arbetsmöte med Nimmerns arbetsgrupp på kvällen den 10 september. Under fältmomenten deltog Nimmerns arbetsgrupp på olika sätt.

Syftet med undersökningen var att få en nulägesbild gällande problemarter såsom vandrarmussla och vattenpest och en lägesbild över sjöns status. Tidigare undersökningar och rapporter finns presenterade på föreningens hemsida www.nimmern.se

Noterade arter är inrapporterade till den nationella databasen Artportalen (SLU, Artdatabanken).

Följande tio platser ingick i undersökningen.

Platser som undersöktes i september 2024.

Resultat

Vattenmätningar – godkända syrehalter men högt pH!

Temperaturen i vattnet låg mellan 18-19 grader, oavsett djup. Vattenmassan var omblandad.

Siktdjupet låg mellan 60-65 cm. Det var grågrön färg på vattnet och måttlig blomning i skyddade delar.

Syrehalten var godkänd på samtliga platser, halten var 7-9,5 mg/l. Precis över botten i djuphålan, på 6,5 m djup var syrehalten 5,5 mg/l. Det befarades låga syrehalter men troligen hade sjön redan blandats om och fått bättre syresituation i och med kallare och blåsigare väder.

pH låg på en mycket hög nivå, runt 8,9. Detta kan vara tecken på att kalkhaltigt vatten sköljts ut från omgivande marker 2024 i och med mycket vatten. Det kan också finnas kopplingar mellan höga växtplanktonkoncentrationer och ett högt pH genom att koldioxid förbrukas vid fotosyntesen. C-J Natur bedömer att det höga pH-värdet är en spegling av sjöns försämrade status.

Vattenpesten – från att ha täckt alla grundare delar 2022 till nästan borta idag!

Kontroller gjordes med räfsa och glädjande kunde konstateras att vattenpesten i princip är borta. Endast några enstaka plantor hittades längst in mot stränderna. Förloppet av vattenpest kan sägas vara följande. Under notfisket ändrade sjön karaktär och vattenpesten tillväxte kraftigt med ökat siktdjup och liten andel braxen. En enorm tillväxt skedde under åren 2017-2021 som nådde sitt maximum 2022. 20 % av sjöns yta var helt täckt med vattenpest (Månsson, 2022). 2023 började växten minska varpå försvinna under 2024. Arten tillväxte alltså med en 6-7 års cykel och därefter försvann. Detta mönster har observerats i andra sjöar i Norden.

Det är den vanliga vattenpesten (*Elodea canadensis*) som finns i Nimmern.

Vandarmussla – kraftig ökning!

C-J Natur hittade vandarmussla i Nimmern 2022 och det har bedömts att arten etablerats sig ganska nyligen då inga musslor hittats vid tidigare inventeringar av stormusslor i sjön. Idag finns den invasiva arten vandarmussla runt hela Nimmern. Totalt hittades och dokumenterades 63 st vandarmusslor. Det fanns både unga och äldre musslor och de satt fast på stormusslor av andra arter, grenar och stenar.

Följande platser kan redovisas:

.....

Innanför djuphålan

24 st. Längder urval: 16, 27, 29, 16, 17, 15 mm. En bedömd ökning från 2022/2023 till 2024 med 100 %.

5

.....
Anderstorp

2 st

.....
Storudden västra sidan

6 st

.....
Kyrkviken

5 st

.....
Smala sundet väst Lillsjön

25 st

.....
Lillsjön (sydost)

1 st

.....
Utloppet

Ingen

.....
Lill-sjön (nordväst)

Ingen

.....
Drättingeviken

Ingen

.....

På lokalen innanför djuphålan hittades totalt ett 50-tal levande musslor av de andra arterna, med dominans av spetsig målarmussla. Tätheten (antalet/100 m²) var något mindre än 2023. Vandarmussla förekom på platser med sand/lera, mest fasta bottenar och gärna i vindexponerade delar. Djupet uppgick till 1-1,5 m där de förekom. På mjukare bottenar dominerade arten större dammussla, som fanns i riktigt små storlekar på en del platser. I Lillsjön hittades ett skal av den rödlistade arten äkta målarmussla, en art som endast hittats i södra delarna tidigare. Det finns exemplar av denna mussla men det är inte gott om den i sjön. Kanske kan detta bero på att denna är

6

mer känslig än övriga arter för låga syrehalter. Det är tydligt att vandarmusslan inte gärna vill vara på de mjukaste bottenarna.

Vandarmusslor som sitter tätt på en annan mussla.

7 → Vandarmusslan noterades på totalt sex platser i september 2024 (gula cirklar).

Större dammussla från Nimmern 2024. De minsta musslorna är endast 1-2 år gamla.

Andra noteringar – fint fågelfynd i form av brun glada!

Flertalet små kräftor hävdades i Kyrkviken.

Brun glada (starkt hotad) observerades över vassarna i sjöns södra ände.

Flertalet observationer gjordes av havsörn.

Anderstorp och platsen där vandarmussla hittades. Notera det mycket grumliga vattnet!

Underlag

Vattenpesten *Elodea canadensis* i Nimmern 2022.

Slutrapport för LOVA-projektet "Vattenvårdsprojekt Nimmern" åren 2021-2023.

Vattenvårdsplan Nimmern.

Stormusslor i Nimmern 2022 och 2023.

Nimmerns FVOF och www.nimmern.se

Dessa musslor som nu finns i hela Nimmern kan bli ett stort problem längre fram i perspektivet Stångån!